

TÁROGATÓ.

Vegyes tartalmu lap,

a gazdasági egyesület, vidéki- és városi nőegylet, s a Szamos-Tisza hát közlönye.

<p>Megjelenik: Hetenkint egyszer kedden.</p> <p>Szerkesztői Iroda: Vároca 35-ik szám első emelet.</p> <p>Kiadó-hivatal hová a hirdetések és előfizetési pénzek utasítandók: templom-utca 548 sz.</p>	<p>Előfizetési feltételek: Helyben egészévre 4 ft. félévre 2 ft. negyedévre 1 ft. Vidékre postán, egészévre 4 ft. 50 kr., félévre 2 ft. 25 kr., negyedévre 1 ft. 13 kr. Egyes szám ára: 10 ujkr.</p> <p>Zombori Gedő felelős szerkesztő.</p>	<p>Hirdetések ára: három hasábos petitsor egyszeri hirdetésnek csak 5 kr. kétszerinél 4 kr. háromszorinál 3 kr. Bélyegdíj minden beigtatásért 30 kr. A nyilttérben a háromhasábos petitsor beigtatási díja 20 kr.</p> <p>Kiadó Kovács Márton.</p>
---	--	---

MÉG EGYSZER A SZATMÁRI VASÚT!

(Folytatás.)

Annak bebizonyítása végett hogy a szatmári vasút nem ábránd, minden esetre statisztikai adatokra van szükség. — Erre nézve előbbeni felszólalásomkor is megmondottam, s most is mondom, hogy én statistikai adatok gyűjtését, elő állítását nem egyes embertől várom; mert egyes ember nem is bírna megszerezni, sőt talán nem is bírna a hitelesség tekintélyével; Sok utánjárás és hivatalos adatok megszerzése adhatja meg e tekintetben a kellő sikert, — mit én e tekintetben mondandó vagyok, sokkal általánosabb mintsem hogy alapul szolgálhatna, egyedül az iránynak, de ennek is csak főbb vonásokban megjelelésére szorítkozik. — Lássuk: —

A vidék mely a szatmári vasutat használná, s melyet az hasit, Debrecenről Szatmárig, innen Szigetig ismét Szatmárból Erdélybe p. o. Besztercén és a Szamos völgyen Kolozsvárig, mintegy másfél millió lelket számlál; no már! ennyi lélek közül az utazók száma bizonyosan nevezetes lesz, — hát ha még a másunnak jöveket is tudhatnánk számba venni; pedig higye el B. úr az utazási kedvet nagyon elő mozditja a gyorsaság, olcsóság; kivált ha vele egy kis

haszon is jár. — Emlékezem, hogy Cegléd-től Aradig utaztam vasuton egy hivatalnoknéval, ki zöldség és ilyes apróságok beszerzése végett ment, — ezt csak példaként hoztam fel fentebbi állításom igazolásul.

Hogy a fentirt lelkek száma közt csak kereskedelmi cikkek nevezetes mennyiségben fognak el, az is bizonyos; — de itt megvallom a mennyiséget meg sem tudnám hozzávetőleg is határozni.

Hogy buza tömérdek terem azt B. úr is igen jól tudja; — és itt azon körülmény felfogásom szerint, nagyon kedvező, hogy egyik vidék — Debrecenről Szatmárig — természetű, — másik vidék, — Szatmártól Szigetig Besztercég — fogyasztó. Azonban bevallom, sem a természet, sem a fogyasztás mennyiségét én meghatározni képes nem vagyok.

Málé termés, — különösen a Szamos völgyön, — annyi van, hogy nincs Magyarországnak vidéke, mely többet mutathatna fel. — B. úr bizonyosan ismeri a Szamosnak, Magyarország e termékenyítő Nilusának, mellékit, s nekem igazat fog adni. — Egy egy földes úr 2—3 6 ezer köblől egyes paraszt gazda is 100—200 köblöt is el ad; — hol így beszélnek a máléről ott van annak a hazája, — e pe-

dig a Szamos völgyén van, itt is meg akadok a mennyiségre nézve; még azt se tudnám meghatározni, mennyi terem, és mennyi fogy el Szatmár-Németiben, melynek pedig lakója vagyok, nem hogy a megyében, s még távolabb vidékeken. Így van ez a többi természetnyekre nézve is; melyekre nézve áll mit felebb mondtam, hogy éppen abban fekszik a szatmári vasút szerencséje hogy egyik része a vasut vidéknek természetű, másik fogyasztó; — tehát a két vidék már magában is nevezetes forgalmat eszközöl.

Állatokat ha nézünk, azt látom hogy e vidékre eljönnek messzre vidéki kupecsek szarvas marhát, főleg pedig sertéseket venni, melyek csak az avasi 60,000 a bükkalja s több szatmármegyei erdőségeken bőven vannak, hát még a többi vidékeken! s mennyivel több lenne ha még keresettebb lenne, azaz könnyebben és olcsóbban szállítható, és nem kénytelen lenne a kupec gyalog sétáltatni Debrecenig a nyáját. Hát az erdélyi híres lovak mit vétettek?

Gyümölcs, aszalt szilva, szilvapalinka mily tömérdek terem most is; — és ebből alig usztatnak le valamicskét a tiszán.

Bor hasonlól sok és jó terem; ezt talán B. úr nem is tudta; — maga a szatmári hegy évenként közép számítással

TÁRCA.

Az utósó estve.

Fehér hóval sötétes éjelen —
Nem zúg a szél, a tenger is pihen,
Csak egy haldokló nyögése
Beszél be a sötét éjbe:
— Imázzál édes gyermekem,
Felém fordulva — csöndesen!
A láng lobog,
Hadd lássam arcodat,
Szép bibor ajkakat . . .
Emlékezem —
Ez volt az arc — anyád arca,
Melytől zengő bokor lettem,
S mind ezt zöngte vágyó lelke:
Ugy szeretlek! . . .
Ajkamról a szél elorzá,
Virág, szellő azt suttogá,
Hüllám zúgás mind azt zúgá:
Ugy szeretnek! . . .

Szítsad lányom —
Lobogjanak már a lángok,
Lobjaikban multat látok,
S öröm minden fényszikrája! . . .
Ah csak ez itt úgy ne fájna! . . .

Harag még nem szántotta föl orcád,
A szív még csak üdvét csókoltá rád,
Hogy a hóban melegség van,
Hideg a fény s ragyogásban,
S hogy mi gyönyör-hullámba ringat át,
Te nem tudod — hogy bódító mérget ad,
Az élv nem boldogít;
Gyönyört reméld, ne idd! . . .

Most érzem ezt —
Mikor muliba
Emlék szárnyán addig szállak,
Mikor vágyó, forró ajkak
Nagy gyönyörben öszveforrtak —
Oltár után.
Hívott a vész!
Honért a férfi talpon áll!
Ágyukból bömbölő halál
Kard és fegyver tusáinál
Rá gondoltam . . .

Szítsad lányom —
Lobjaikban harcot látok,
Vad férfiak, hulló golyók, —
És én köztük ölök vágok . . .
Ez a pár ujult seb úgy fáj!

A hon szabad, az ellen elfutott,
Forró karok várják a bajnokot;
Csak egy gondolat mi élet:
— Veled élni, halni érted.
Egész szívem így rebegett
Percek után mást emészt az idő
Karján lányommal nem jön még a nő. . . .
Az elbukott
Rút bűnből szív gyönyört,
Kit az élv öszvetört
Kéjenc ölén.
Sirt — unt élethöz a mi társ, —
Gyönyör undor és sorvadás,
A lümbánat kezével ás!
Tiport érely,
Rádobott sár szenyje,
Emlékezet kintó keze
Hogy anyádat ne gyötörje,
Átszartam én, . . .

Oltsd el lányom;
Tizennégy év hosszú kinja
Ne lásson itt haldokolva.
Ez a méreg könnyid árja
Ah mint gyötör, ah mint éget! . . .

Hollandból — Zombori Gedő.

ÁRVA LÁZÁR.

(Népies beszély.)

(Folytatás.)

Julcsa a félszomorúan tekingete, a lobbogó láng világánál, fölötött férjére. A betyárok csalfa fogásokkal akarák szórakozni a rejtezkedő s mindig szétszandáló menyecskét; Férje zsinórait s nyúlánk természetét dicsergették előtte. Egyik férje sziveért ígérkezék fölmaszni a fára; másik, jeggyürrűjét volt kész alá hozni — emlékeül a szerencsésen végződött házasság életnek; . . . de ő hallgatott!

Megviradt! — Reggel, délben és vacsorakor a nő, szalonnával kínálta . . . Nem evett. — Végre Korbács Lacinak a harambasának — sikerült őt alkonyatkor szóra hozni, midőn a társaság, hussal, borral s rablott portékákkal megrakodtan a barlangba vonult. — A torz vezér elbeszélte a kintásokat, melyekkel a függő halott, őt s cimboráit, egyszer mászor sanyargatá. „Mint embert, szántam őt, mikor kino-

mintegy 30,000 akót ad évenként; — hát még a többi mellék hegyeken mennyi terem! Hogy pedig a szatmári bor, igen jó tiszta kellemes ízű azt nem csak hiszem hanem tudom és állítom is. Ha szerencsétlen B. úr! megköstölhatjuk.

(Vége következik.)

A SZATMÁRI KERTÉSZETI TÁRSULAT PROGRAMMJA.

1. A társulat e néven „Szatmári kertészeti társulat“ önállóan alakul.

2. Célja a társulatnak: városunkban és vidékén, különösen jelességokról fölsímt s legjobb sikerrel tenyészthető gyümölcs és szőlőfajokat minél nagyobb mérvben s lehető ócsó áron terjeszteni, és nemes gyümölcsfajainkat felismerni, s a még itt nem tenyésztett külföldi nemes-fajokkal s hasznosnővényekkel kísérletet tenni, — sőt, a társulat anyagi erejének fejlődéséhez képest — ezen kísérletet, mindennemű konyhai asztali és gazdasági növényekre is kiterjeszteni; — a selyem-tenyésztés érdekében eperfákat, nem különben városunk több térs helyei s utcái, valamint a városból kisugárzó országutak szélei kiültetésére alkalmas díszfákat és bokrokat tenyészteni; egyes vállalkozók gyümölcsstermékei akár nyers akár pedig feldolgozott állapotban hasznosítását más — hason irányu társulattal avagy kereskedelmi ügynökségekkel összeköttetés után előmozdítani; kertkedvelőknek, különösen az ifju nemzedéknek gyakorlati útmutatásokat nyújtani, szóval, e nemes ipar fejlődését időnként rendezendő kiállítások, jutalmazások s más alkalmas módok s eszközök által, mint a hazai jólét tekintélyes tényezőjét, jótékony hatálylyal erélyesen gyámolítani.

Hogy pedig a társulat ezen kijelelt iránybani működését a gyakorlati tere át vihesse, megnyerte városunk T. Hatóságának azon hazafias intézkedését, mely szerint a társulat céljainak megfelelő alkalmas helyen egy kert helyiséget 10 holdnyi földterületben kijelelni, nem csak, de a kert felkerítéséhez s egy kertészlak építéséhez megkívántató anyagokat kiadni, s mind-

ezeket a célnak megfelelő társulati rendelkezések alá bocsátatni elhatározta.

3. A társulat, s kertiparnak kitűzött iránybani előmozdítása mellett, egyenes hasznokban és kedvezményekben csak azon társulati tagokat részesíti, kik magokat 3 évre évenként 2 o. ft. pontos fizetésre, vagy legalább 25 o. ft. alapítvány illetőleg annak évenkénti kamatai megfizetésére kötelezik, ez által ez utóbbiak a társulat alapító tagjainak tekintetnek.

A társulat mindkét rendü tagjai, azon hasznokon és kedvezményeken kívül, melyeket a társulati közgyűlés időközben részökre megszavazand: a társulat kertjében tenyésztenő fákat s egyéb eladásra kijelelendő tárgyakat, a meghatározandó árnak feléért, az oltógalyakat pedig ingyen szerezhetik meg, s a társulat kertjét családjaikkal együtt bár mikor ingyen látogathatják, a kertészet mivelendő ágaiiban az igazgató kertésztől gyakorlati utmutatást kérhetnek s nyernek, — végre, a társulat vezérletébe közgyűlé-ileg befolyanak, s annak igazgatására megválaszthatók lesznek.

A társulati kertgyarapodásával a társulat gondoskodni fog a felől, hogy a tagok, részvényeik után fizetett pénzeikért a társulat kertjéből nyerendő hasznok s kedvezmények által teljesen kárpótoltsanak.

4. A társulat érdekeit, a tagok többségének közgyűlé-ileg kijeleltent akaratára vezérlelndi, s azon irányban kezelendik a szakavatott választmányi tagok a társulat gyakorlati teendőit.

A társulat működéseink vezetésére, s határozatainak végrehajtására egy elnök, alelnök, jegyző, pénztárnok, 12 választmányi tag s egy igazgató kertész fog választatni, kik közül a jegyző, pénztárnok s az igazgató-kertész évfizetéssel lesznek ellátandók; — száz tag aláírásával, a társulat megalakulása ki fog mondatni.

Hogy pedig a társulat eme céljának megfelelőhessen, addig is mig alapszabályai érvényre juthatnának, alólírottak mint az előkészítő intézkedéseknél a társulat érdekeit bizottmányilag képviselő, fölhívjuk városunk összes lakosságát egyenként s testületekként is, valamint hazánk minden honleányait, hogy az alakulandó szatmári kertészeti társulatban részt vegyenek, rész-

vétöket aláírásokkal jelentsék ki, hogy anyagi és erkölcsi közremunkálásuk által csak hamar odavezethessük ezen iparunkat, hová az, — hazánk s különösen városunk e tekintetbeni szerencsés viszonya, s lakosságunk régidőktől felösmert kiváló hajlama által hivatva van.

Kelt Szatmáron 1863. mártius 12.

Valkóvszki János m. k.
bizottmányi elnök.

Bizottmányi tagok:

Novák Antal m. k.
r. k. gymnasium igazgató
Madarasi János m. k.
Májér Ignác m. k.
Esze Gábor m. k.
Csánk Pál m. k.
Korom József m. k.
Jegyzette **Jóó Gábor m. k.**

AZ AVAS FELMÉRÉSE.*)

Szatmár vármegye kicsibe véve hasonlít Magyarországhoz; sika mint a költő mondja „arany kalással ékes rónaság“ folyója a Szamos híres kecségével látja el a megyét partjain — dacára a mostoha időnek — még most is elég szilvás, vagy mint itt nálunk hívják lanka szolgáltatja a híres szilvorinmhoz a szilvát nyíre jó kolompért terem, s gabonája kitűnő, a szatmári, gyürüsi, erdődi, sz. váraljai hegyek, bő és nemes bort szolgáltatnak. Az erdőhát, Gombás Bükk és Avas, erdei roppant kincset rejtenek minden nemű fában. Az ecesdi lép ki számíthatlan nádat és part vidéke temérdek szénát termel. Szóval Szatmár megye áldott megye! S hogy szegények vagyunk, ennek oka egy részt mi magunk, más részt a mostoha körülmény.

Ott áll magas hegyektől környezve az Avas, Szatmár megye Sveiza, roppant kincseivel, — de mert sem akarunk, sem tudományunk de végre talán eddig szükségünk sem volt rá, — mint súly értektelen dolgot, alig méltattuk látogatásunkra, azt is mikor beteges valánk; — hogy Bikszád hatalmas forrása hozza helyre meg bomlott egészségünket.

A forradalom után, midőn hozzánk is be köszöntött a szükség, akadtak, kik meg próbálták, a földgyomrának kincseit is kiaknázni ez el hagyott kis országba, — de a szépen meg indult válatat, mely az avasi embereknek kenyeret adott volna kezébe, most a szó legtöbbször értelmében, vég inségre jutott. — Engedje meg az olvasó ha okait e sülyedésnek el halgatom; — Csiklandós ügy, mely ugy is sok sangvini-cus embernek epe bajt okozta.

Most azonban, egy más oldalról nagyszerű változás szándékolatik az Avasban; értjük ezen más olda-

*) E cikket ajánljuk a mérnöket választó bizottmány figyelmébe. Szerk.

zátok — szólt Julesa elég bátor hangnyomattal; mint férjemet — bár akarám — soha nem szerethetém: a fő szolgabíró ur parancsára mentem hozzá nőül; mert a főbíró ur — mint sokszor szokja mondani — természeti s erkölcsi kötelességénél fogva tartozik sorsom fölött örködni, — minek okát én nem értem —; s azt ígérte, hogy férjemet, jövő restellatiókor esküdtévé fogja választatni!!

„Abból bizony többé esküdtöt nem csináltat, ha csak a más világon nem“ — válaszola a bandavezér, — kaján mosolylyal tekintve a jéggé fagyott légi halottra — „még a más világon is szemére vetem az embertelenkedést, melylyel akkor rongált mikor Szerednyét fölgyújtottam s vallani nem akartam!... Lásd szép hűgom! szolgabíró úr oly apai szelidséggel kért, hogy: majd kivallottam a valót; és ez! (a hajdura mutat) hogy hirtelen nem feleltem, sodrony csapójú korbácsával, — ura tiltakozására sem hallgatva, — ugyancsak olvasta hátamra a kétszerkettőt; azt se feleltem el, hogy mikor a főbíró úr körmöm feketéjét parancsolá leszedni: ez, három körmöt szakasztta le tővestől ujjaimról a gyilkos harapófogóval!!

(Jegyezzük meg, hogy: a szolgabíró ur, igen gonosz bordában szőtt ember vala; mikor ő azt mondá a bűnösnek: „vallj édes fiam, mert a goromba hajdú reád talál ütni“: a korbácsolásnak rök-
— ütni kellett; s mikor így figyelmezteté:

„ne verd oly kegyetlenül szegényt te gazember“: hármazott erővel kelle sujtania; — ha pedig ezt mondá: „megborotváltatlak“: akkor szálanként — majd fűrtöknél kellett tépni a bűnösnek most bajszát, majd szakálát! Így veri az eszélyes ember más ember lábába a töviset! — Így vonúlhat az ádáz gazság hó fehér köpenyébe az ártatlanságnak!)

Míg a tolvajok sorra számították Sujtó Béni — hajdu kinzásait: addig Julesa menyecske, most kibontá majd összefoná és esokrozá homlokára borult hajfűrtjeit. Elérkezvén az öreg-est: falatozás és borozáshoz fogott és látott a rengetegi család. — A bor őket földerítette. — Julesát is kinálták; — ő is kotytyantott s hörpöntött egy két csöppecskét, — amúgy falusi leány módjára. — Gindár Ferkó levoná az ezüst gyűrűt a hajduné piros kis ujjáról.

„Nem irigyled Sujtó Béni! kis uj-jomon van jegy gyűrűd?“ s gyűrűs ujját a halott fölé tartotta.

„Add ide“ — szól a bandavezér félparancsolblag.

A gyűrű a vezér tenyerébe termett.

„Mi ördög? e gyűrű belsejében A. L. Ezek nem férjed nevének kezdő betűi?“

„Mint mondám — szól a nő — férjemnek csak kezemet adtam, szívemet nem.“

„Ki hát az az A. L.

Julesa hebegve mondá el első szerelmét melynek tárgya Árva Lázár vala.

A cimborák öszenézének.
„Ahá! Ohom! esudálom miért kúdorog ma az erdőben a lány szívű siheder; talán bizony szeretne visszazegődni“ — mondá egyik rabló.

„Én ma reggel találkoztam vele a kereszt útnál — toldá a másik.

„Én meg déltájban a zsidó sírjánál... végzé a harmadik.

Julesa képét sejtetem, később titkolt öröm színei futak át.

„Hát csak ugyan szereted Árva Lázárt?“ kérdé a főnök.

„Mint lelkeim üdvét!“

— Tudom nem sokat adna most érte galambom — mond Gindár Ferkó — beh figurásan nézett ki a golyhó, mikor — ma két hete — bajszának felét, a jobb oldalról bicskámval tövig lenyiszoltam, s pófáját rothadt vörös gombával — mit a hód alatt lelttem — bemázoltam, s útnak eresztettem! Nem közzénk való volt az Istenfélő lélek! Már, ha ütni vagy fosztania kellett: jobban reszketett, mint az útas ember!

E nyilatkozatból kivehető és magyarázható Julesa, hogy kedvesén e gaz faj túladdott; — nyugalommal emelé szeméit ég fölé s arcán öröm derengett.

A napi veszélyes munkában kifáradt iparlovagok éjfé felé szunyókálni kezdenek; s minthogy új lakukban eseltől vagy árulástól nem remeghetének: löfegyvereiket oldaluk mellé fektetve elalvának.

(Folyt. követ.)

alatt az avasi földes uraságot mint testületet, mely az avas bérceinek felső területét közösen tartja birtokában.

Ezen említett közös bérceinek mérnöki felvétele és a birtokosok közötti szétosztása szándékoltatik most jelenleg a földes uraság által.

Bár, hogy vélekedjék is ez ügyben akárki — mi tökéletes helyeslőnként tudjuk csak e szándékhoz adni, és pedig — az olvasó engedelmével — az okokat és elsoroljuk, alább de addig az avasi birtok s annak kezelésére szükséges némi világot vetni.

Az egész avasi 16 helységet minden bérceivel együtt 1500 év táján egy ember és pedig Brébéri Melit Péter birta, s családja később el ágazván a birtok is széjlyel szaggattatott, azonban a bércezet közösen használták; hogy azon régi időben mely módon történt a használat, csak gyanítani, de biztosan meg határozni nem tudjuk, — használatul vehető fel az urbáriséggel eltörölt robotok, talán legeltetés és makkoltatás.

Ezen közös birtokot úgy nevezett fő erdőbírák kezelték, egy pár al erdőbíró s néhány kerülővel.

Mint a régi okmányokból ki tűnik — eddigleg leg régiebb fő erdőbírónak az Aranyos-Megyes uradalom ügyvédjét tudjuk, s úgy a legeltetés valamint a makkoltatás összes jövedelme alig tett 50—60 forint holott a közös bérc összes területe a 80,000 holdat meg közelíti

A jelenlegi birtok kezelés keveset változott a rendszer a régi, van a birtokosoknak 1 fő 3 al erdő bírája, egy ügyvéd s egy pénztárnoka és 27 kerülője, mind igen csekély fizetéssel ellátva, inkább csak tiszteletbeli hivatalok, a jövedelem a terület nagy ságához igen kevés — alig 2000 ft. a regale jövedelme ide nem számítva, mely 10 től 15 ezerig változik s ezen jövedelemnek 570 birtokos között kell elosztani már most ha a roppant adót s kezelési költséget le vonjuk, mi marad egy birtokosnak?

Valóban csudálkozva kérdezzük, hogy miért nem tudott ez ideig ennyi sok okos ember ez ügyön változtatni, s alig ha tévedünk midőn állítjuk, hogy azon elhagyott ország bár mi csekély jövedelmét is mint égből hullott manna — regale jövedelem képibe — jól esett zsebre tenni, a birtokosnak egyéb gondja úgy sem lévén vele mint a nyugta meg írása.

Azonban a kor lejárt, a midőn meg élni nem sok zűdságukba került, mai időben ha hangya szorgalommal nem rendezzük javainkat és ügyeinket, mint a kor szelleme s a civilizációba már messze haladt nyugot tőlünk meg kívánja; s nem tudunk minden parányi tért jövedelmesezővé, kiaknázhatóvá tenni, — rövid időn jön nép mely ügyesebb s eszélesebb lévén nálunk, a kenyeret veendő ki szánkából.

Az avasi közös bérce s hegyeinknek gyomrában lévő hitvány telepeket, nagyon könnyű szerrel lehetett volna, egy ki merithetlen jövedelem forrásá tenni, s egyéb egy kis jó akarat és türelemmel — mivel ugyan kevéssel bírnak — nem is kellett volna hozzá.

A földes uraság csak 5 évig ne osztotta volna ki regale s egyéb jövedelmeit, mit egyre másra — kezelési költségeket s adót le vonva — 15,000 fra lehet tennünk már magába 75 ezer forint jött volna össze, melyet akár a Mózes falusi vasgyár fel virágoztatására,

akár pedig valamely új ipar ágba befektetni lehetett volna.

Temérdek az mit a topographiai viszonyok az iparnak térül engednek e kis helyen.

Lehetett volna vízson fehéritőt, lehetett volna igen jó kilátással keményítő gyárat, nagyba fűrészmalmokat, nem csak deszka hanem épületi gerendáknak is, körös fából a legpompásabb furnierokat, bikfából kasza kapa nyeleket tengelyeket, lapátokat buza kanalakat hombárokot s el számíthatlan egyéb eszközöket gyárilag elő állítani, s ezt a Tiszán le szállítva, az alföldi — szegény vidékén mint egyik leg keresettebb cikket értékesíteni.

Mind ennek most már vége, a mit közös erővel nem tudunk eszközölni azt e roppant erdőség tagosítása után, egyes vállalkozó szellemű emberek meg teendik. De e tagosítás mikénti eszközéséről jövő cikkemben.

Avasi birtokos.

(Folytatása következik.)

A protestans pap élete.

(Folytatás.)

A cseszemőket, a kereszttség Sakramentomával, hivei közzé iktatja. — Ha a keresztelő lakomába elmegy — mert azt nélkülül megtartani épen nem szokták, és ott nem osztja a szülők örömét vig toasztjaival (betegten hagyván otthon nejét vagy gyermekét) barátságlatannak, érzéketlennek kiáltja őt a boldogságában fagyazkozást látó anya; — ha kikerüli a lakomát: kevélynek s magának való különének mondja őt — s üldözöbe veszi a népe nagy hatást gyakorló sértett atya.

Ha hiveinek hatalait, a hit gyémánt kapusú arany láncával összefűzi, — bár mennyi dolgai legyenek: a rend megtartása s a jó kedv élesztése és fékezése végett a lakadalomban jelen kell lennie. Ha az öröm poharát, kötelessége szerint a főbb személyek egészségéért, néhányszor kiüriti s másokat is vigalomra nógat: világi kéjének, mértékletlennek, dőzsölő tivornyák vezérének; ha hivatala múltóságát szigorúan őrizve, kellő és hozzá s hivatalához igen illő mérséklettséget tüntet fel; a jó kedv ellenségének szent alakoskodóknak, Parizeusnak kiáltatik.

Egyenetlenkedő, civakodó házastársak megútván emelni a szerencsétlenül kötött házasság igáját, a házasság szent köteléke közül menekülni kívánnak; . . . paphoz mennek. Neki első kötelessége a kibékítés. — Ha a házasság páros élet celszerűsége, úgy a mint kell, megdönthetetlen s félretolhatatlan okokkal támogatja; ha a bajokat, kellemetlenségeket s iszonyú következtéseket — melyek a fölbomlott házasságból mind a vallási kívánó felekre, mind a gyermekekre, különösen a leányokra, minden bizonynyal eláradandának elő szemlélvén: az egymástól, meglehet csekély vagy nemtelen okok miatt, idegenkedőket békülésre bírja; megmaradván azok szívében az idegenkedés jége: a papot átkozzák, ki beszéde hatalmával, lelkiüket ugyan meghódította, de szívökben a régi jó hajlandóságot föl nem ébreszthette, halálából föl nem támaszthatta.

Hallgatói egyikének vagy másikának családjában, a legkedvesebb gyermek, vagy kenyérek-reszó atya, vagy

épen a házat építő gondos anya, hirtelen rárohant betegségek táborá által ágyba szegeztetik; jó tanácsért, a kétségbe esettek, a lelkeshez folyamodnak. Ő, mig orvos érkezhettek, enyhítő szert ajánl a betegnek; de a betegség, fékezhetlen hatalommal dúl a gyógyíthatlan test műszerei között: s az orvos megérkezte előtt megérkezik a halál és a kiszívottnek megszűnnek kínai! A gyászos eredményt, a lelkes által ajánlott ártatlan szernek tulajdonítják a gyászba öltözöttek, és zokogva kiáltják, hogy feledhetlen kedvesüket a pap ölte meg!

Szent vacsorát évenként legalább ötször kell osztania, téiben úgy, mint hönnyárban. Falvakban, bár mily népes legyen is az Egyház, mind a kenyeret, mind a bort, kinek kinek álló helyére kell vinnie; s ha osztás közben megtörténik, mi igen könnyen megtörténhetik, hogy megfélekedezik arról, kinek nyújtotta utólszor a bornak poharát, és az ujjal megtöltött pohárral egy nőt, ki nem utálja a bornak italát, másodsor is megkínál: örökös gyűlöletnek fakasztotta fel forrását, mert a nőt, az egész gyülekezet előtt, bár akaratlanul, gyalázat pe-lengérére állította. Tizenkét óra után a kifáztott s fáradott lelkész, szerény ebédjéhez ül. — És jó két három követ, kiknek egyike egy erőhagyott öreghez, másika egy ágya fenekéhez láncolt beteghez, harmadika az udvarba, a gyenge idegzetű s a téli hideg ártalmaitól féltő urnőhöz hívja a lelkeszt: elvinnie magával a sakramentomi jegyeket azoknak, kik éhezik az élet kenyere-t és szomjúhozják az életnek vizét: a papnak mennie kell. . . hivatala parancsolja: testi éhségére gondolnia nem szabad! —

Halottja van, . . . Vasárnap is következik; — két három szent beszédre is kell készülnie. . . ezért: éjfélig főviraszt görnyedve s elmékedve író asztala mellett. Előkészületeit nagy részben megtette; . . . nyugodtan hajta fejét szerény nyughelyére, . . . gondjai, mellé fekszenek, az álom szempilláira nehezkedik, homlokán tanját vernek a gondredők! — Éjfél után néhány perccor lámpa fénye sűt be háló terme ablakán; rémült siramos hang riasztja föl, ahg megkezdett, álmiból: egy haldokló beteg kíván utolsó vigasztalást, mielőtt a halált meglátná! A papnak menni kell: hivatala parancsolja, a halál reggelig, míg ő pihenne, nem várakoztatik! —

A halottakat, a protestansoknál épületes szent beszéddel köteles átadni, a pap, a sir nyugalmának. Más felekezetű keresztvénekkel szintén terhes és egészség-veszélyeztető teendők várnak a temető felkészésre. Népe-sőbb helységekből, különösen a városokban, tavasz-szal és őszszel, naponként 2—3 hetenként 10—12 halott mellett is praédicálni kell a protestans papoknak. A nappalok, mind a két évszakban rövidke lévén: úgy kell alkalmazkodnia, hogy: a szomorú felek mindenütt megvigasztaltassanak s nyugodt, kibékült, lélekkel hagy-hassák kedveseiket a sir emesztő kebelében. Ha rövid beszédben teszi meg a pap az utolsó tisztelességet: a gyászoló felek neheztelnek, mert elhunyt jeles kedvelt-jők érdemei csak felében számláltattak el s a vigasz-talásnak csak néhány csepje jutott mélyen sebezett szí-vökre; ha fölvetett tárgyát teljesen s a szomorú felek megelégedésére fejti fel: a csak távolról érdekelt hall-gatóság, unatkozik a hosszú beszéd fölött; mert otthon kinek kinek végzendő, teendői vannak. Ha oly hiva fölött, ki szerényen, titokban, teljesítette keresztvéni kötelességeit, ki jótetteit, melyekkel az Egyházat, a tu-dományokat és a szegényeket segítette, dobszó mellett hirdettetni szerénytelen nem volt, a titokba avatott leg-jobb barát, a lelkeszt, fölűnteti az erényeket, melyek a jeles emberbarátot ez életben díszesíték tul a siron hal-hatlanitandják: megértette mind azokat, kik a világ előtt, népesoportok láttára, sip és harangszó mellett szoktak alamizsnálkodni.

(Vége követ.)

HELYBELI HIREK.

© A ref. közéletanoda „Kölcsey tár-sulata“ ez évben is május 5-én megüli a nagy Kölcsey emlékünnepét. Az érdekes ünnepélyre, hogy a kegyelet adóját együtt tegyik le, egész tisztelettel meghívunk minden honfit és honleányt. Az ünnepély reg-gel 10 órakor kezdődik a ref tanoda tágas udvarán. Az ünnepélynek, mintegy ki-egészítőül, szép zárpontja lesz a vidéki mű-kevelők művészete „Rákóczy Ferenc-ben.

© Derék műkedvelőink vasárnap e hó 19-én a kisdedovó javára sikerülten adták „a csikós-t“ E szép búcsú előadást Pá-s-kuj Teréz, Stanaczkyné urhölgyek, Vajai Károly, Vajai Gábor, Békesi Imre, Kovács Sándor, Kuuk János Sáfár János és Váczy Károly szép já-téka s az a környülmény tette érdekessé, hogy mellék szereplőként egész kedvvel vett részt a műkedvelő hölgy személyzet. Ez búcsú volt, szépen sikerült, emlékünkből kedves percek emléke marad, s mond kö-zönetet a műélvért, mit játékuk adott, s azon szép áldozatkészségért melylyel két in-

Török János.

UTI RAJZOK

Szatmár megyéből.

(Folyt.)

Papjokat nagy tiszteletben tartják, s általában a külső vallásosságra sokat adnak. Templom építésre, te-metésekre, s halál utáni misékre igen sokat áldoznak. Évenként kétszer Bikszádra (hol Kalugyer klastrom van) búcsura járnak, hol aztán a Szatmári és Szinér-Várallyai kereskedőtől keszkenőket, pántlikákat, eszímákat s egyéb ruha neműeket vásárolgatnak. Ilyenkor a klastrom ré-szére pénz, zsákgyümölcs s életnemű ajándékokat visz-nek, mely nem megvetendő összevet gyümölcsöz. Kár hogy a klastrom nincs nevelő-intézeté átalakítva, a jó páterek bizony reá érnének dolgaikról a tanításra is.

Az „avas“ földet termékenységre nézve minthogy természetűl sovány, meglehetősen hátul áll, azonban szorgalommal búzát, zabot és tengerit lehet eleget termesztetni. Én hallottam egy barátomtól, hogy sovány földje jól megművelve, megtrágyázva, 10 magot is meg-adott búzában Gyümölcs tenyésztésre e vidék igen alkal-matos. Hegyeiktől körülölvé itt a természet valamivel későbbben nyílik ki, mint e megye egyéb részeiben, s he-gyek által a szelektől is óvva, a későbbben rügyező fák ritkán rongálja meg a hideg. A szatmári piacot télen által igen szép almával, aszalt szilvával látja el e vi-dék. A zsidók sok szilva pálinkát égetnek. Marha, sertés es kecske tartásra igen alkalmas, mert a bérceken buja legelőre kis bikkakkokra tehetnek olcsón szert. Mesz-sze vidékekről szokták a földes urak ide a bérce mar-háikat s őszszel makkra sertéseiket elhajtani. A szénát itt zölden készitik, nevezetesen a mint lekaszáltak, min-den este bukókba gyűjtik, s reggel ismét szét terítik, minek következtése az, hogy a zöldszén megmarad. Azom-ba az Avasba jövő más vidéki marha nem igen szereti

Az Avasnak temérdek kül-birtokosa van, kik magok közzül a bel-birtokosokkal egyet értőleg egy

fő-erdőbíró, két al-erdőbíró, egy pénztárnokot s egy jegyzőt választanak. Ezek kezelik a commaszált regálék, makk s falváltás jövedelmeit, mik évenként kimért telek mennyiség szerint szoktak a birtokosok között felosztatni, vagy a folyamatba lévő birtok arányosítási per költségére fordítatni. Gyülekezet rendszeren egyszer tartanak Bikszádon mint erre kijelölt helyen.

Ez előtt még 30 évvel az avasi helységek szét valának szórva, úgy hogy egy egy helység hét hegyen is volt építve mint Roma. A megyének is különösen a kiküldötteknek sok fáradságba s még életveszéllyel járó küzdelmekbe is került a helységeket rendszer utszákba venni, a lakosok ellent állása miatt, elannyira hogy Bik-szád rendbeszedésekor a küldötteket meg is támadták, s csak az akkori főszolgabíró ügyességének bátorságá-nak lehetett köszönni, hogy halál nem történt, még ma is fenn van ennek emlékére e megyében a dal:

Kis Bikszádon nagy Bikszádon
Veres fölt van a poftádon
Hej azok a vad emberek
Engem majd föbe vertének.
Kis Bikszádon nagy Bikszádon.

Virág füzér.

Szerellem! szerellem!
Istenítő szikra!
Te vagy az életnek
Legboldogabb titka.

Titok vagy egyaránt;
Mert nem tudja senki
Lényed mint született.

És még is mily boldog
A kit karod ölel;
Pedig milyen gyakran
Csalódik az ember!
— Külömben ugylátjuk:
Minden e világon
Csalódás és álom.

tézet és egylet gyarapodását virágzását oly honfias és honleányi készséggel mozdították elő, s oly nemes kebellet törölték le az elemektől sujtott szerencsétlenek könyeit. Az elismerés lelkes hölgyeinket éji zenével tisztelte meg. Az ember akkor legnagyobb midőn szemben a romboló események s nehéz viszonyokkal működésén áldás fakad. Mi nem akarunk e kedves és jól szervezett társulattól megválni, úgy nézzük, hogy az öntudat és elismerés örömeit élvezve pihennek; sziveinkben tetteik által emléket emeltek, s ha nem a deszkákon, hanem az életben találkozzunk olvassák le szívünkben, arcunkról hogy azt tették, mit honfi honleány és emberbarát a viszonyok szerint legnemesebbet tehetett.

Az irodalom s a jótékony célok nevében mondunk köszönetet az egész társaságnak, s szabadjon el ismerésünket nyilvánítanunk Békéssi Klára, Horváth Katalin, és Stanaczkyné urhölgyeknek kik szerep válogatás nélkül, Kovács S., Kuuk J. uraknak kik zugolodás nélkül legtöbbször áldoztak Thalia oltárán, továbbá a fáradhatlan igazgató Békési K. Imre urnak, s a jövedéki bizottmány buzgó tagjainak Békési Imrené, Korányi Fanni, Belicza Jolán urhölgyeknek, kik teendőikben oly ernyedetlenül jártak el. Fáradalmuknak gazdag jutalma az hogy: érezzük jóltétel és áldozat készség a honfi es honleányi legszebb erény, s ők erről most sem feledkeztek. Isten velök a viszontlátásig!

⊙ E napokban a helyb. rom. kath. fő-gymnasium érdekes és megható ünnepélynek volt színhelye.

Nagyságos és főtisztelendő Kummer János apát s tanulmányi főigazgató ur (a nagyvárad kerületben) folyó hó 12. iktatta be hivatalába főtisztelendő Novák Antal urat a szatmári r. kath. igazgatóját, s fogadta tőle a szokásos hivatalos esküt. Ez alkalommal az ifjúság a kedvelt tanügyvezért remek latin és magyar beszéddel üdvözölte. A főigazgató ur e feletti örömet nyilvánítva buzdította az ifjúságot. 13-án este az ifjúság fáklyás zenével tisztelgette két igazgatót. Őnsága kedden reggel visszautazott székhelyére N. Váradra, azt ígérve, hogy a rendes látogatást a jövő hónapban fogja teljesíteni.

Azon kedvező helyzetben vagyunk, hogy a szép latin beszédet magyar fordításban közölni fogjuk.

— A Szatmár-Németi ref. szent Egyház tákaraké magtára, f. év april 24-től kezdve kikölesönzésre megnyitattik; kik, a több mint száz köből búza készletből kölcsönözni akarnak, september hóban leendő visszafizetésre, jelentsék magokat idősebb Szücs István magtárnoknál, Németiben Jakab-utcán 1800-ik szám alatt.

— A lövész társulat f. hó 19-én saját kertében a lövészetet megnyitotta.

F. hó 12-én tartott közgyűlésben a lövészkerben a társulat tisztviselőit megválasztottak. Fő-lövész Nagy Károly, I-ső al-lövész Szalai Antal. II-dik al-lövész Ruprecht

Antal. Pénztárnok Közszeghy Mihály. Jegyző Kuuk János.

NYILTÉR.

A Mikolai-tűz által károsult lakosak részére szatmár városi lakosoktól begyűlt, s rögtön ki is osztott pénz s élelembeli segélyezések kimutatása.

1. Városi lakosság által nyújtott pénzbeli segély városi öszveg - - - - - 107 ft.
2. Mükedvelli társaság által f. hó 6-kán tartott szini előadás tiszta jövedelme - - - - - 161 ft.

Pénzben osz. ért. öszveg 368 ft.

Kenyér 225. — Szalonna 192 darab. — Csős malé 7 1/2 véka. — Szenes tengeri 11 köből 2 véka — Buza 23 köből. — Paszuly mintegy 2 véga. — Fehér ruha 1 db. — Fekete szattyng 1 vég. — Buza liszt 1 köből 3 3/4 véka. — Marha hus 27 1/2 font. — Profunt 14. — Aszuszilva s gyümölcs 19 itze. — Zsir 3 itze. — Kollompír 6 véka. — Borsó 3 itz. — Lenese 2 itz. — Kása 8 itz. — Egy guba. — Egy lepedő. — Egy nyári rock. — Egy pár eszima. — Két kalap. — Fazék 4. — Bádog 2. — Lábos 1. — Tál 1. — Korszó 2. — Sertés hus 9 font Tojás 6. — Malé-liszt 2 itz. — Kollbász 1.

IRODALOM.

LEHÓCKI JÁNOS könyvkereskedésében található könyvek jegyzéke.

Árak új pénzben.
Erdélyi Fejedelmek. 19 arckép, műlap, fehér papíron 2 ft. 50 kr.
Chinai papíron 3 ft. —
Ábrai Károly, Rajzok nemzetünk multjából (Történeti beszély gyűjtemény) 1 ft. 20 kr.
Bónaparte Napoleon Lajos titkos emlékiratai. 17 füzet (Vége) 13 ft. 20 kr.

H I R D E T É S E K.

1-2

Árverési Hirdetés.

Néhai Nagy Mihály ur Szatmári volt fő-polgár mestere és neje hagyatékához tartozó következő birtokok úgy mint:

1. A szatmári 1-ső északi dűlőben 10 hold szántó föld.
2. A Fövenyesen 5090 h. v. sz. a. 1 hold 237 □ öl föld.
3. 6200 h. r. sz. a. kaszalb a rét oldalban 9 hold.
4. 5265 h. r. sz. a. szántóföld a szőke mocsárban 3 1/2 hold az érdekelt örökösök kívánatuk folytan a helyszínén tartandó nyilvános árverezés és kedvező feltételek mellett f. é. majus 4én és nem sikerülés esetében 18án kezdve reggeli óráin el fog adatui Kelt Szatmárt 1853. april 12-én.

Arva-bizottmány által.

Hirdetés.

Alulirt ajánlja a t. c. gazdaközönség nagybecsű figyelmébe, Vidacs alakban készült **ekéit** és **eketaligáit**, melyek jószágőrül kezességet vállal. Ily ekéje alulirtnak a szatmármegyei gazdasági kiállításon dícsérő oklevelet nyert.

Elvállal alulirt továbbá: megrendeléseket bármilyen **gépekre**, s ezek javításait is a legjutányosabban eszközölni.

Ekéinek s eketaligáinak egyedüli kizárólagos raktára **JURÁCSKÓ DÁNIEL** helybeli vaskereskedésében van, hol is a gépészetbe vágó mindennemű megrendelések szintén elfogadtatnak. —

Lelkes István, gépész.

Műhelye van az apácázárda melletti sarokházban, 1326 sz.

5-6 1/2, 863.

1-5

Hirdetmény.

Szatmár megyébe kebeleztetett Vetés községbeli arányosító perben hozott, s jögerőre emelkedett ítéletek végrehajtására s azzal egy idejűleg a felmerülhető jótállási kezdések megvitatására, — s eldöntésére határnapul f. 1863. év majus hó 11. napja délelőtti 3 óráját, — s a szükség által netalán igénylendő következő napokat Vetés községbe a helyszínére kitzítvén; — arról az illető közbirtokos urak és asszonyok jelen hirdetmény által is, — de különösen a netalán létező ismeretlen jognak, s tartózkodásnak azon hozzá adással értesitetnek általam, — hogy meg nem jelenésük esetében is a végrehajtást bíró társammal megkezdendem, s folytatolagosan befejezendem.

Kelt Nagy-Károlyban, april 7. 1863.

Cseh Ferencz,

Szatmár megye első alispán,

Nyomatott Kovács Mártonnál Szatmárt (Templom-utca 548 sz. a.) 1863.

VENDÉGLŐ VÁLTOZTATÁS.

A t. c. városi és vidéki közönségnek, mely eddig oly sürü látogatásával tisztelt meg, tisztelettel jelentem, hogy „**arany csillag**“ című vendéglőmet előbbi helyéről april 24-ikétől kezdve a **templom utcában** Jeneiféle házhoz tettem át, hol mindennemű izletes étellekkel s italokkal úgy szinte friss pezsgő szerekkel, legpontosabb kiszolgáltatás mellett fogok szolgálhatni. Hogy közönségünk városunk beljében is zöldben időzhessék a pesti „komlokert“ mintájára a szép és terjedelmes gyümölcsös kertet, mulató enyhet árnyat adó komlokertté idomítottam, minden időöltési mulatási eszközzel elláttam.

Városunk és vidékünk t. hölgyeit és urait felkérem, hogy megjelenéseikkel tiszteljenek meg.

Többek felszólítására vendéglőmet úgy rendeztem, hogy legjutányosabb ár mellett havi kihordó koszttal is szolgálhatok. — Szatmár, april 14. 1863.

Molnár József,
vendéglős.

Latzkó Testvérek Pestről

Tisztelettel tudatják, hogy ez év april 28-án megnyitandó vásár napjaiban **legújabb divat szerint felszerelt arany-, ezüst-, ékszer és óra raktára**

a t. c. közönség rendelkezésére nyitva lesz. Az arranézve a legjutányosabb árfolyamot ígérük, mindent felelősségre s a legjutányosabban adnak. — Számos látogatást kérnek.

Raktáruuk a Weisz háznál.